

ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА

УДК 372; 373; 37.02-06

DOI <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2023.91.8>**Д. Р. Бондаренко**

учитель фізики та математики
Комунального закладу «Харківський ліцей № 12 Харківської міської ради»,
здобувач III освітньо-наукового рівня вищої освіти
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
<https://orcid.org/0000-0002-6602-5337>

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена дослідженню питання формування готовності учнів базової школи до інноваційної діяльності в закладах загальної середньої освіти. На основі аналізу наукової літератури визначено напрями (економічний, філософський, соціологічний, фізіологічний, психологічний та педагогічний) смислового поля поняття «інновація». Вивчення історії розвитку інноваційних процесів дозволило зробити висновок: дана проблема привертала увагу багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців, які всебічно її досліджували як в історичному напрямі, так і в плані формулювання термінологічного апарату, і розробки шляхів упровадження інноваційних процесів у різні галузі науки та техніки.

Вивчення науково-педагогічної літератури свідчить про неоднозначність трактування даного поняття різними вітчизняними дослідниками, що зумовило необхідність обґрунтування суті та змісту базових понять дослідження «інновація», «інноваційна діяльність», «готовність до інноваційної діяльності». З'ясовано, що реформування сучасної системи початкової, базової та повної загальної середньої освіти позитивно впливає на процес формування готовності учнів до інноваційної діяльності. Показано зв'язок між адаптаційним циклом та циклом базового предметного навчання здобувачів у системі сучасної української освіти. Наголошено про важливість забезпечення наступності у процесі формування інноваційної діяльності учнів між початковою, базовою та старшою профільною школою. Визначено важливі фактори впливу на процес формування готовності учнів базової школи: мотивація до здійснення інноваційної діяльності, створення комфортного, інноваційного, цифрового освітнього середовища, налагодження атмосфери співпраці та співробітництва, забезпечення педагогіки партнерства та суб'єкт-суб'єктної взаємодії, цифровізація та інформатизація процесу навчання, розвиток комунікативних здібностей, здатності до самооцінювання, оцінювання презентації та самопрезентації результатів своєї інноваційної діяльності, розвиток творчості та самостійності особистості здобувачів. Стаття виконана на основі аналізу науково-педагогічної літератури та практичного досвіду роботи вчителем у пілотних класах нового Державного стандарту базової середньої освіти «Нова українська школа». Також, у процесі дослідження нами було з'ясовано, що подальших розвідок потребує питання розробки педагогічних технологій формування готовності учнів до інноваційної діяльності на різних циклах та етапах навчання.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, готовність до інноваційної діяльності, процес формування готовності до інноваційної діяльності, здобувачів освіти, базова школа, заклади загальної середньої освіти.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції вимагають від педагогів здійснення інноваційної педагогічної діяльності у закладах освіти різних типів та форм власності і включення у таку діяльність безпосередньо здобувачів освіти. Реформи, які активно змінюють школу сьогодні, сприяють забезпеченню якості освіти (навчання і виховання) нового покоління українців патріотів, новаторів. Головним завданням закладів загальної середньої освіти, на сьогодні, є створення комфортного, інноваційного освітнього

середовища як під час очного (змішаного) формату навчання, так і у процесі дистанційного навчання, яке є важливим, адже воно організовано у прифронтових регіонах і є єдиним способом оволодіння новими знаннями, уміннями, навичками. Як необхідною умовою отримання освіти є мотивація здобувачів до навчання, формування у них готовності до здійснення та організації інноваційної діяльності. Зазначене виступає основою забезпечення якісного отримання ключових компетентностей як у процесі навчаль-

но-пізнавальної діяльності, так і у процесі професійної діяльності у майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичними питання інновацій, інноваційної діяльності та інноваційних процесів займалися: С. Глазьев, Я. Дейн, Л. Дельбекс, К. Кларк, М. Кондратьев, С. Кузнец, Н. Ляпін, У. Мересте, М. Поташнік, О. Пригожин, Б. Сазанов, Б. Санто, Н. Степанов, С. Струмлілн, В. Толстой, Дж. Форрестер, Й. Шумпетер інші. Науковцями, порушено різноманітні питання серед яких: історичний розвиток інновацій та інноваційної діяльності як системи національної економіки країни; шляхи пріоритетних напрямків інноваційної діяльності підприємств; вплив інновації на людину, як суб'єкта економічних відносин та діяльності; зв'язок впровадження інновацій та інноваційної діяльності.

Досліджуючи питання інноваційних процесів у вітчизняній психолого-педагогічній науці, з'ясовано проблеми, які були актуальними у минулому національно-патріотичне виховання, формування національної свідомості (К. Ушинський), матеріально-технічне забезпечення шкільної освіти, створення нових типів закладів освіти, ефективність розширення навчальних планів та програм, питання психологічного та фізичного здоров'я школярів, підвищення кваліфікації педагогічних працівників покладено в основу практичної педагогічної діяльності М. Корфа та Х. Алчевської. Доцільність здійснення інноваційної діяльності у закладах освіти відображено у роботах О. Любара, О. Сухомлинської, М. Стельмаховича, Д. Федоренка, які вивчали історичний пласт українського шкільництва та педагогіки. Фундаментальні дидактичні закономірності, які дають можливість організації цілеспрямованого формування (запланованого педагогом) ставлення учнів до різноманітних явищ навколишнього світу, з якими учень стикається у процесі навчання, розкрито у роботах С. Золотухіної. Інноваційні методи навчання і виховання, їх структуру та зміст покладено в основу наукових праць В. Бондаря, А. Зільберштейна, Л. Момот, В. Онищука, В. Паламарчук та ін. Інноваційними, у певному сенсі, можна вважати напрацювання В. Лозової, І. Федоренка та учнів їх наукових шкіл, у контексті формування пізнавального інтересу та пізнавальної активності особистості. Також, важливими для сучасної педагогічної науки є роботи пов'язані з розвитком та становленням інноваційних процесів в Україні О. Попової, І. Дичківської, О. Осової та ін.

Не зважаючи на значну кількість розвідок у теоретичній та емпіричній площині щодо інновацій та інноваційної діяльності в Україні та світі не знайшли свого відображення питання формування готовності учнів базової школи до інноваційної діяльності.

Мета статті: на основі аналізу наукової літератури узагальнити і класифікувати теоретичні питання формування готовності учнів базової школи до інноваційної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до проекту Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності», який винесений на громадське обговорення прем'єр-міністром України Денисом Шмигалем у 2021 році, визначено, що *інновація* – це інноваційна продукція, результат інтелектуальної та/або творчої діяльності, втілений у новоствореному або вдосконаленому продукті, послугі, технології, процесі, моделі, методі, а також їх поєднанні, що відрізняється від існуючих на ринку товарів, послуг, технологій, процесів науково-технологічною новизною, створює соціальний та/або економічний ефект та сприяє задоволенню існуючих або потенційних потреб на ринку, використовується в практичній діяльності або впроваджений у виробничий процес [17].

На основі теоретичного аналізу питання інновацій та інноваційної діяльності ми дійшли висновку, що їх можна класифікувати за економічним, філософським, соціологічним, фізіологічним, психологічним та педагогічним напрямками.

Економічний напрямок відображено у роботах: Д. Сахала, Е. Денісона [16], К. Урабе [6], Б. Твісс [5], А. Афуах [1], В. Зянько [11], М. Глуценко, О. Нарезнєв [8], які є важливими у контекст нашого дослідження. Науковцями зазначалося, що інновації, по-перше, можна розглядати як породження нової ідеї та її впровадження в новий продукт, процес або послугу, що веде до динаміки зростання національної економіки та збільшення зайнятості, а також до створення чистого прибутку для інноваційного бізнесу. По-друге, як процес, що поєднує науку, технології, економіку та управління, оскільки це полягає в досягненні новизни і поширюється від появи ідеї до її комерціалізації у формі виробництва, обміну, споживання. По-третє, як один з видів творчої діяльності, спрямованої на створення нового або вдосконаленого продукту, технологічного процесу, чи то на вироблення нового підходу до надання соціальних послуг; динамічну систему дій і взаємодії різних учасників інноваційного процесу: вчених, винахідників, підприємців новаторів, експертів.

У філософському напрямі важливою є думка Р. Цьєрта [2, с. 247], який розглядає інновацію як нове вирішення (проблеми, завдання), що виникає на індивідуальному, груповому або організаційному рівнях; розкриває питання про виникнення (нового) в граничному сенсі, як проблему буття, доходить висновку, що нічого не виникає само по собі, ніщо не гине, тому що виникнення і загибель є переходом від небуття (мислимого в абсолютному сенсі) до буття і навпаки, а небуття немає.

Соціологічний напрямок дає можливість з'ясувати, що інновація – це успішний додаток до існуючої ситуації нових засобів і методів; або процес розвитку суспільства як зростання його здатності до «конструювання» свого соціального буття, як акт волі, як спрямоване прагнення трансформувати соціокультурну сферу суспільства, яке досягло позитивно спрямованих змін; або продукування, прийняття і використання нових ідей, процесів, продуктів і послуг (П. Кутуєв [13], Л. Мор [3], В. Томпсон [4, с. 3]).

Також інновації розглядаються у напрямку фізіології, медицини та охорони здоров'я, як засіб освоєння системи сучасних організаційно-економічних інструментів інноваційного розвитку охорони здоров'я, покликаних виконувати двояку роль: стимулювати появу, оформлення та реалізацію інноваційних ідей, продуктів і технологій; або засіб формувати ринковий попит на інновації (управлінські, інформаційні та лікувально-діагностичні). Інновації як перспективи подальшого розвитку соціальної сфери, які покликані забезпечити доступність медичної допомоги, досягти максимальної результативності та підвищення якості медичних послуг, що надаються, на основі перспективних досягнень медичної науки та їх практичної реалізації в діяльності установ охорони здоров'я. Крім того, у сфері медицини інновації розглядаються і як продукт діяльності, пов'язаної з розвитком технологій науковими досягненнями і передовим досвідом, які спрямовані на одержання якісно нових переконань щодо способів оздоровлення, лікування, адміністрування процесів у медичній галузі, отримання нових медичних товарів, технологій або послуг і вивчення конкурентних переваг (В. Новак, Т. Мостенська, О. Ільєнко [15], В. Шевчук [19]).

З психологічної точки зору інноваційна людина, у якій бачать перспективи, нові підходи до вирішення проблем, здатність до інноваційного мислення, творчості – це людина, яка готова постійно розвиватися, не зупиняється на досягнутому, прагне до пізнання чогось нового. Така людина завжди пов'яже себе зі змінами соціальних ідентичностей, смислів економічного й культурного поступу нашого життя. Психологи розглядають інновації як постійне удосконалення, комп'ютеризацію, технотронні технології, сенсаційні відкриття в науці, медицині тощо. Кардинальна трансформація інформаційного простору якісно змінили всі сфери буття соціуму і, як правило, це вимагає нового розуміння, а отже, змін стратегій мислення (В. Кремень [12], Ю. Лукомська [14], В. Чудакова [18]).

У педагогічному дискурсі інновація може розглядатися як складне інтегральне новоутворення, сукупність різних за цілями та характером видів робіт, що відповідають основним етапам розвитку

інноваційних процесів, спрямованих на створення та внесення майбутнім педагогом змін до власної системи роботи. Інноваційна діяльність є системою, націленою на реалізацію нововведень на основі використання та впровадження нових наукових ідей, знань, підходів або трансформації відомих результатів наукових досліджень та практичних розробок у новий або вдосконалений продукт. Інноваційна діяльність трактується також і як складний, багатоплановий феномен, що своїм змістом охоплює процес взаємодії індивідів, перетворення об'єкта на переведення його в якісно новий стан; системну діяльність щодо освоєння та застосування нових засобів; особливий вид творчої діяльності, що об'єднує різноманітні операції і дії, спрямовані на одержання нових знань, технологій, систем. Педагогічна діяльність, яка потребує впровадження нових оригінальних прийомів, цілісних педагогічних концепцій, що змінюють звичний погляд на явища, перебудовує суспільно-педагогічні відносини, пробуджує педагогічну творчість, педагогічне винахідництво в педагогічній практиці, яке спрямоване на формування креативної особистості можна вважати інноваційною (О. Гончарова [9, с. 8], І. Дичківська [10, с. 248], К. Макогон [16, с. 28]).

Напрацювання учених у галузі інноватики дали змогу нам визначити, що нововведення – це *комплекс освітніх засобів, методів, способів та прийомів організації навчально-пізнавальної діяльності учнів у поєднанні різних форм інноваційної діяльності, яка базується на генеруванні принципово нових ідей, що призведе до впровадження інновацій в освітньому середовищі закладів загальної середньої освіти*. Отже, інновація, на наш погляд – це *кінцевий результат інноваційної діяльності учня, якому притаманне продукування принципово нових ідей, на шляху до інтенсивного розкриття творчого, дослідницького та пізнавального потенціалу у процесі розв'язання інноваційно-дослідницького завдання методами, прийомами та способами інноваційних технологій*. А інноваційну діяльність пропонуємо визначати як *діяльність, яка спрямована на формування ключових компетентностей учнів, готовності до активного пізнання чогось нового у процесі безпосередньої навчально-пізнавальної діяльності, що здійснюється з використанням цифрових освітніх ресурсів, інноваційних педагогічних технологій, педагогічних умов, форм, методів та засобів організації освітнього процесу*.

Формування у здобувачів системи принципово нових знань можливо з урахуванням інноваційного розвитку освітнього процесу, який доречно розуміти, як комплекс створених і запроваджених організаційних і змістових нововведень, розвиток низки факторів та умов, необхідних для

нарощування інноваційного потенціалу освітньої системи. Такий складний психолого-педагогічний процес вимагає чітко спланованих системних дій з боку всіх освітніх структур, які у своїй сукупності становлять основу сучасної інноваційної політики [7].

За своїм змістом, формами й методами освіта не є незмінним, і закріпленим феноменом, адже вона весь час реагує на нові суспільні виклики, реалії, враховує тенденції, перспективи розвитку людства, національного буття народу. Але постійний розвиток та оновлення освітньої практики, нароби педагогів-практиків та науковців, у силу різних причин, часто відстають від темпів цивілізаційного розвитку, суспільних вимог до освіти. Довгий період часу, особливо на ранніх етапах розвитку людства, дана проблематика не поставала перед освітянами, як в індустріальну і особливо постіндустріальну фазу суспільних змін. Нових темпів розвитку вона почала набувати наприкінці XX століття, а особливого значення на початку XXI століття, що зумовлено колосальним проривом у науково-технічному розвитку, радикальною зміною традиційних уявлень про світ, життя, його цінності, майбутнє нашої вітчизняної освітньої системи.

У педагогічному середовищі ведуться дискусії про неготовність значної частини вчителів і вихователів включатися в інноваційні процеси. Для цього є певні підстави. Так, прагнення педагога забезпечити максимальну відповідність освітнього процесу вимогам освітньої системи призводить до того, що учень розглядається як суб'єкт діяльності на рівні з іншими, що передбачено новітньою педагогічною технологією. За таких умов розвиток учасників педагогічного процесу відбувається переважно як об'єктивно обмежений предметно-професійними вимогами технології чи методики.

З огляду на викладене вище, можна сформулювати важливі для педагогічної практики висновки: у соціальних реформах немає такого поняття, як легка перейнятливості результату. Інновація не є прикрасою чи шаблоном, освітні системи мають бути налаштовані на інноваційний розвиток. Спрацьовує також закономірність: спроби поширювати процес реформування шляхом копіювання, тиражування неминуче порушують умови, від яких найперше залежить успіх інновацій. Зрозумілим є й той факт, що суспільний розвиток поєднує в собі екстенсивні (приріст у використанні таких первинних ресурсів, як постійне поповнення педагогічних кадрів, посилення спеціалізації вчительської праці, розширення змісту освіти за рахунок новітньої інформації, зростання щільності освітнього процесу тощо) та інтенсивні (широке застосування комп'ютерної та мультимедійної техніки в освіт-

ньому процесі, збільшення терміну навчання, створенням можливостей для використання в освітній практиці широкого спектру новітніх педагогічних технологій, введенням додаткових штатних одиниць тощо) фактори. Однак проблема в тому, що екстенсивний потенціал освітньої системи та її підсистем значно вичерпаний. Так, з кожним роком утверджується тенденція до зниження популярності учительської професії, загострення демографічної кризи, ускладнення економічної ситуації на фоні повномасштабного вторгнення на територію нашої держави країни агресора, що суттєво обмежує вдосконалення освіти за рахунок включення в обіг нових людських і матеріальних ресурсів.

Включення учнів закладів загальної середньої освіти в інноваційну діяльність є важливою умовою формування готовності до неї в освітньому процесі та за його межами. Під *готовністю до інноваційної діяльності ми розуміємо здатність дитини виконувати завдання, які безпосередньо спрямовані на ефективне засвоєння принципово нових знань*.

Процес формування готовності учнів до інноваційної діяльності відбувається упродовж двох циклів: адаптаційного (5-6 клас) та базового предметного навчання (7-9 клас).

На основі аналізу науково-педагогічної літератури, а також власного досвіду роботи вчителем у пілотних класах нового Державного стандарту базової середньої освіти доведено, що обов'язковими факторами формування готовності учнів у процесі адаптаційного циклу є:

- забезпечення наступності між початковою та базовою школою в проектній, дослідницькій та інноваційній діяльності; комфортного, інноваційного освітнього середовища; атмосфери співпраці та розуміння відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дитини;

- формування стійких пізнавальних інтересів та пізнавальної активності у процесі навчання у базовій школі; позитивної навчальної мотивації, ціннісного ставлення до навчально-пізнавальної, інноваційної діяльності; базових ключових та предметних компетентностей необхідних для навчання у базовому предметному циклі;

- розвиток творчих здібностей особистості учня; лідерських якостей, здібностей до презентації та самопрезентації; ораторських здібностей, уміння чітко, лаконічно та аргументовано донести власну думку; здатність працювати з цифровими освітніми ресурсами, використовувати їх у процесі виконання предметного, дослідницького чи інноваційного завдання;

- налагодження суб'єкт-суб'єктної взаємодії; педагогіки партнерства, співробітництва з усіма учасниками освітнього процесу (освітній трикутник: учитель+учень+батьки);

Цикл базового предметного навчання передбачає закладання фундаменту для навчання у старшій профільній школі або для здобуття професійних знань. На цьому етапі учень має отримати базові предметні знання, а учитель формувати всебічно розвинену особистість, гідного члена суспільства.

У процесі базового предметного навчання обов'язковими факторами формування готовності учнів до інноваційної діяльності є:

- забезпечення наступності між адаптаційним циклом та циклом базового предметного навчання; умов включення здобувачів у інноваційну, проектну та науково-дослідну діяльність; вільного, безперешкодного цифрового доступу до отримання принципово нових знань, інформації; ситуації успіху здобувачів у процесі здійснення інноваційної діяльності;

- розробка навчально-методичних комплексів, які дозволять включення та здійснення учнями інноваційної діяльності;

- формування комунікативної, інформаційної культур учнів; базових предметних знань в основу яких покладено використання цифрових освітніх ресурсів; умінь застосовувати набуті знання у практичній інноваційній, проектній та дослідницькій діяльності; потреби у постійній інноваційній діяльності;

- розвиток здатності об'єктивного оцінювання та самооцінювання результатів інноваційної діяльності; умінь працювати в команді; інноваційної свідомості та самостійності у процесі здійснення інноваційної діяльності;

Дотримуючись наведених вище положень, учитель може організувати та забезпечити ефективну інноваційну діяльність, приклад якої стане у нагоді здобувачеві у майбутній навчальній, професійній та виробничій діяльності.

Висновки і пропозиції. Отже, розуміння важливості підготовки конкурентоспроможного випускника закладу загальної середньої освіти дало можливість розробити стратегію формування готовності учнів базової школи до інноваційної діяльності. На основі аналізу науково-педагогічної літератури і практичного досвіду ми визначили напрями (економічний, філософський, соціологічний, фізіологічний, психологічний, педагогічний) розвитку та становлення термінологічного поля «інновація». Враховуючи особливості інноваційної діяльності та включення здобувачів закладів загальної середньої освіти у таку діяльність ми дійшли висновку, що існує система необхідних і достатніх факторів забезпечення процесу формування готовності, серед яких: забезпечення наступності між початковою та базовою школою в проектній, дослідницькій та інноваційній діяльності; формування стійких пізнавальних інтересів та пізнавальної активності у процесі навчання

у базовій школі; розвиток творчих здібностей особистості учня; розвиток умінь працювати з цифровими освітніми ресурсами, використовувати їх у процесі виконання предметного, дослідницького чи інноваційного завдання; налагодження суб'єкт-суб'єктної взаємодії; розвиток умінь працювати в команді; розвиток інноваційної свідомості та самостійності у процесі здійснення інноваційної діяльності тощо.

Саме тому, усвідомлення важливості ролі готовності учнів до здійснення інноваційної діяльності (на основі врахування вікових та індивідуальних особливостей школярів, специфіки їх емоційної сфери та зовнішніх факторів) призведе не тільки до її високого рівня у майбутнього випускника, але і напряду впливатиме на якість знань учнів взагалі та на якість системи української освіти зокрема.

Список використаної літератури:

1. Afuah A. Responding To Structural Industry Changes: A Technological Evolution Perspective. Oxford University Press, Usa. Vol. 6, Issue 1. 1998. Pp. 183–202.
2. Cyert R. M. A Behavioral Theory of the Firm. NJ. Englewood Cliffs : Prentice-Hall, 1963. 332 p.
3. Mohr L. B. Determinants of Innovation in Organizations. *American Political Science Review*. 1969. № 63. P. 111-126.
4. Thompson V. A. Bureaucracy and innovation. *Administrative Science Quarterly*. 1965. № 10. P. 1-20.
5. Twiss B. Goodridge M., Managing Technology For Competitive Advantage: Integrating Technological And Organisational Development: From Strategy To Action. Trans-Atlantic Publications. 1989.
6. Urabe K. Innovation and Management: International Comparison. Berlin, New York: Walter De Gruyter, 1988.
7. Ампілогова Л. Інноваційна освітня діяльність – вимога часу. *Заєуч*. 2003. № 11. С. 4–5.
8. Глуценко І. І. Стратегічне управління інноваційною діяльністю. Харків : Вид-во: ТОО НЦП «Крила», 2006. 356 с.
9. Гончарова О. А. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2008. 20 с.
10. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
11. Зянько В.В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку : монографія. Вінниця : Універсум-Вінниця, 2008. 397 с.
12. Кремень В.Г. Інноваційність і освіта. Рідна школа. 2012. № 4-5. С. 7–12.
13. Кутуєв П. В. Новітні соціологічні теорії: модерн у континуумі «Схід-Захід»: навч. посіб. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 291 с.

14. Лукомська Ю.О. Психологічні аспекти впровадження інновацій в організації. Проблеми сучасної психології. 2013. № 2. С. 80–85.
15. Новак В.О., Т.Л. Мостенська, О.В. Ільєнко. Організаційна поведінка: підручник. Київ : Кондор-Видавництво, 2013. 498 с.
16. Макогон К. Діагностика готовності педагогів до пошукової діяльності (пед. інновації). *Рідна школа*. 2002. № 1. С. 27-29.
17. Проект Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/gromadske-obgovorennya-zakonoprojekt-shodo-pidtrimki-ta-rozvitku-innovacijnoi-diyalnosti> (дата звернення: 20.02.2024).
18. Чудакова В. Психологічна готовність до інноваційної діяльності та конкурентоздатність персоналу головний ресурс організаційного розвитку. Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика. 2014. № 1. С. 100–127.
19. Шевчук В.В. Удосконалення державного регулювання інноваційного розвитку системи охорони здоров'я України : дис. ... канд.наук з держ.управління: 25.00.02 / Чорноморський національний університет імені Петра Могили. Миколаїв. 2017. 219 с.

Bondarenko D. Theoretical issues of formation of lower secondary school pupils' readiness for innovative activities

The article is devoted to the study of the issue of forming the readiness of lower secondary school students for innovative activities in institutions of secondary education. Directions (economic, philosophical, sociological, physiological, psychological and pedagogical) of the semantic field of the concept «innovation» have been based on the analysis of scientific literature. The study of the history of the development of innovative processes had made it possible to conclude: this problem has been attracting the attention of many foreign and local scientists, who had comprehensively researched it both in the historical direction and in terms of formulating the terminological apparatus, and the development of ways of implementing innovative processes in various fields of science and technology.

The study of scientific and pedagogical literature shows the ambiguity of the interpretation of this concept by various local researchers, which made it necessary to substantiate the essence and the content of the basic research concepts «innovation», «innovative activity», «readiness for innovative activity». It has been found that the reform of the modern system of primary, lower and higher secondary education has a positive effect on the process of forming students' readiness for innovative activities. The connection between the adaptation cycle and the cycle of basic subject training of students in the system of modern Ukrainian education has been shown. The importance of ensuring continuity in the process of forming students' innovative activities between primary, lower secondary and higher secondary specialized schools has been emphasized. Important influencing factors on the process of forming the readiness of lower secondary school students have been determined: motivation to carry out innovative activities; creation of a comfortable, innovative, digital educational environment; establishment of an atmosphere of cooperation and cooperation, ensuring partnership pedagogy and subject-subject interaction; digitization and informatization of the learning process; development of communication skills, the ability to self-assess, to evaluate the presentation and self-presentation of the results of one's innovative activities; development of creativity and independence of the individual of the students. The article has been based on the analysis of scientific and pedagogical literature and practical experience of working as a teacher in pilot classes of the new State standard of lower secondary education "New Ukrainian School". Also, in the process of research, it has been discovered that the issue of developing pedagogical technologies for forming students' readiness for innovative activities at various cycles and stages of education requires further investigation.

Key words: *innovation, innovative activity, readiness for innovative activity, the process of formation of readiness for innovative activity, education seeker, lower secondary education, institutions of secondary education.*